

Österbottens välfärdsområde - Pohjanmaan hyvinvointialue

Päätös hoitoon pääsystä perusterveydenhuoltoon kuuluvaan kiireettömään suun terveydenhuoltoon Pohjanmaan hyvinvointialueella

Asia

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto määräsi 10.12.2025 (Dnro LSSAVI/9017/2025) Pohjanmaan hyvinvointialueen saattamaan perusterveydenhuoltoon kuuluvan suun terveydenhuollon hoitoon pääsy terveydenhuoltolain 51 b §:n 1 momentin mukaiseksi sekä ilmoittamaan potilaille hoitoon pääsyn ajankohdan potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 §:n edellyttämällä tavalla.

Aluehallintovirasto asetti määräysten tehosteeksi 800 000 euron uhkasakon seuraavasti:

- Suun terveydenhuoltoon tulee päästä kuuden kuukauden kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista. Toiminta on saatettava lain mukaiseksi kahdensan (8) kuukauden kuluessa määräyksen antamisesta eli 10.8.2026 mennessä. Määräyksen tehosteeksi asetettu uhkasakko on 500 000 euroa.
- Potilaille tulee ilmoittaa hoitoon pääsyn ajankohta hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä. Toiminta on saatettava lain mukaiseksi kahdeksan (8) kuukauden kuluessa määräyksen antamisesta eli 10.8.2026 mennessä. Määräyksen tehosteeksi asetettu uhkasakko on 300 000 euroa.

Lisäksi aluehallintovirasto velvoitti Pohjanmaan hyvinvointialueen toimittamaan Lupa- ja valvontavirastolle 31.8.2026 mennessä selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin hyvinvointialue on ryhtynyt päätöksessä todettujen epäkohtien korjaamiseksi. Selvityksen liitteeksi on pyydetty toimittamaan tiedot hoitoon pääsyn ajoista, hoitoon pääsyn ajankohdan ilmoittamisesta ja mahdollisesti jonoon asetetuista hoitoa odottavista potilaista.

Ratkaisu

Asia ei anna aihetta Lupa- ja valvontaviraston toimenpiteisiin.

Selvitys

Asian ratkaisu perustuu seuraavaan selvitykseen:

- Pohjanmaan hyvinvointialueen johtavan hammaslääkärin Hanna Kangasmaan 10.8.2026 päivätty selvitys.

Perustelut

Selvityksen mukaan 10.8.2026 tilanteessa hyvinvointialueella ei ole yhtään potilasta, joka olisi odottanut pääsyä hammaslääkärin kiireettömään hoitoon yli kuusi kuukautta. Suun terveydenhuollon kiireettömän hoidon jonot on saatu kokonaisuudessaan purettua, ja hoitoon pääsy toteutuu koko hyvinvointialueella hoitotakuun sisällä (23 vuotta täyttäneet 6 kuukautta, alle 23 v-vuotiaat kolme kuukautta).

Selvityksen mukaan potilaan ottaessa yhteyttä suun terveydenhuoltoon keskitetyn ajanvarauksen suun terveydenhuollon ammattihenkilö tekee hoidon tarpeen arvion. Mikäli kiireettömän hoidon kriteerit täyttyvät, potilaalle annetaan tutkimus- tai hoitoaika saman yhteydenoton aikana.

Selvityksen mukaan hyvinvointialue on saanut hoitoon pääsyä koskevan tilanteen korjatuksi siten, että hoitotakuu on toteutunut lain edellyttämässä enimmäisajassa koko hyvinvointialueella 4.5.2026 lähtien. Viimeisimmän, 3.8.2026 päivätyn seurantatiedon mukaan hoitoon pääsyn odotusajat ovat Kruunupyssä, Luodossa, Pedersöressä, Pietarsaaressa, Uusikaarlepyyssä kolme kuukautta, Vöyrillä, Mustasaassa ja Maalahdessa yksi kuukausi, Vaasassa, Laihialla ja Kristiinankaupungissa kaksi kuukautta sekä Närpiössä 1,5 kuukautta.

Pohjanmaan hyvinvointialueen suun terveydenhuollossa kiireettömän hoidon jonojen purkaminen on ollut jatkuvaa ja suunnitelmallista. Toimintakäytäntöjä on yhtenäistetty, ja käyttöön on otettu uusia toimintamalleja. Ammattiryhmien välistä työnjakoa on selkeytetty siten, että hammaslääkäreiden työpanosta on voitu kohdentaa entistä enemmän aikuisten potilaiden hoitoon.

Lisäksi lähetekäytäntöjä ja hoidon porrastusta erikoishammashoitoon ja erikoissairaanhoidon on selkeytetty. Vaikuttavia hoitoketjuja on päivitetty, ja hoitoprosessien tarkempaa kuvaamista on tehty.

Jonoja on purettu oman henkilöstön voimin arkityön lisäksi arki-iltaisain ja viikonloppuisin. Painopiste on kuitenkin ollut arkityössä tehtävässä jononpurussa eli uusien jonopotilaiden kutsumisessa hoitoon. Hoitojonojen purkamisessa on hyödynnetty myös ostopalveluja niin sanotulla valmis potilas – jononpurkumallilla, jossa ulkoinen palveluntuottaja vastaa potilaan hoidon toteuttamisesta loppuun saakka yhdellä tai muutamalla käyntikerralla.

Hammaslääkäreiden rekrytoinnissa on onnistuttu aiempaa paremmin. Rekrytointia on tuettu esihenkilöstön laatimilla aluekohtaisilla henkilöstö- ja rekrytointisuunnitelmillä. Hammaslääkärivakanssit on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta saatu täytettyä.

Hyvinvointialue seuraa tiiviisti hoidon kysyntää, vapaita vastaanottoaikoja, jonopotilaiden hoitoon kutsumista sekä hoitojen valmistumista. Esihenkilöt ja toimialajohto ovat pitäneet tilannekuvapalaverin viikoittain. Hoitoon pääsyn tilanteesta on raportoitu säännöllisesti myös hyvinvointialueen ylimmälle johdolle. Tilannetta on käsitelty johtoryhmässä, ja siitä on tiedotettu aluehallitukselle.

Hyvinvointialueella on edelleen panostettu terveyden edistämiseen sekä suun sairauksien ennaltaehkäisyyn tukemalla asukkaiden suun ja hampaiden omahoitoa. Selvityksen mukaan suun terveydenhuollon muut lakisääteiset velvoitteet kuten päivystystoiminta, lasten ja nuorten määräaikaistarkastukset ja hoito sekä oikomishoito, on toteutettu lain edellyttämällä tavalla.

Hyvinvointialue seuraa hoitoon pääsyn toteutumista kuukausittain THL:n raportoinnin ja potilastietojärjestelmästä tuotettavien raporttien avulla. Tiedot ovat nähtävillä myös hyvinvointialueen verkkosivuilla. Mikäli hoidon saatavuudessa havaitaan heikkenemistä, käytössä ovat ennalta määritellyt korjaavat toimenpiteet, kuten sisäiset resurssijärjestelyt, rekrytointitoimenpiteet sekä ostopalvelujen hyödyntäminen.

Lupa- ja valvontaviraston asian arviointi ja johtopäätökset

Lupa- ja valvontavirasto on arvioinut hyvinvointialueen antamaa selvitystä perusterveydenhuoltoon kuuluvan kiireettömään suun terveydenhuoltoon pääsyn toteutumisesta.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa saadun selvityksen perusteella, että hyvinvointialue on ryhtynyt useisiin toimenpiteisiin kiireettömän suun terveydenhuollon hoitoon pääsyn parantamiseksi. Selvityksen mukaan hyvinvointialue on onnistunut purkamaan hoitojonot, ja kiireettömään suun terveydenhuoltoon pääsy toteutuu terveydenhuoltolain mukaisissa enimmäisajoissa koko hyvinvointialueella.

Selvityksen perusteella hyvinvointialue seuraa hoitoon pääsyn toteutumista säännöllisesti, ja sillä on käytössään menettelyt mahdollisten saatavuusongelmien havaitsemiseksi ja korjaamiseksi. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että hyvinvointialueen toimet kiireettömän suun terveydenhuollon hoitoon pääsyn saattamiseksi lainmukaiseksi ovat olleet asianmukaisia. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että hyvinvointialue on noudattanut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 10.12.2025 antamaa määräystä, eikä uhkasakkoa tuomita maksettavaksi.

Johtopäätös

Asia ei anna aiheutta Lupa- ja valvontaviraston toimenpiteisiin.

Lupa- ja valvontavirasto tulee seuraamaan myös jatkossa Pohjanmaan hyvinvointialueen perusterveydenhuoltoon kuuluvan suun terveydenhuollon hoitoon pääsyn tilannetta THL:n seurantatietojen perusteella ja arvioi käytettävissä olevien toimenpiteiden tarvetta.

Sovelletut oikeusohjeet

Liitteessä mainitut

Osallistuja

Asian käsittelyyn on osallistunut juristi Heli Kajava.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 1 momentin perusteella voi hakea muutosta valittamalla.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Maarit Penttilä, puh. 0295 254 000 (vaihde).

Ratkaistu: 17.09.2026
Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV)
Virka-asema: Yksikön päällikkö
Esittelijät:
Penttilä Maarit (LVV), Ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Pohjanmaan hyvinvointialue

Tiedoksi

Pohjanmaan hyvinvointialue, johtava hammaslääkäri ja johtajaylilääkäri
Pohjanmaan hyvinvointialue, hyvinvointialuejohtaja
Pohjanmaan hyvinvointialue, aluehallitus

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

LIITE**Sovelletut oikeusohjeet**

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023, valvontalaki) 32 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto valvoo sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen ja tuottamisen lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 51 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteyden terveystalvelukeskukseen tai muuhun perusterveydenhuollon toimintayksikköön ja saada yksilöllisen arvion tutkimustensa tai hoitonsa tarpeesta ja kiireellisyydestä sekä siitä, minkä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä tutkimuksia tai antamaa hoitoa potilas tarvitsee. Pykälän 2 momentin mukaan arvion tekee laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Suun terveydenhuollossa arvion voi tehdä myös nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö.

Terveydenhuoltolain 51 b §:n 1 momentin mukaan poiketen siitä, mitä 51 a §:ssä säädetään, 51 §:ssä tarkoitettu arvio, joka koskee perusterveydenhuoltoon kuuluvaa suun terveydenhuoltoa, hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu tutkimus tai tarpeelliseksi todetun hoidon ensimmäinen tutkimus- tai hoitotapahtuma on järjestettävä potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun 51 §:ssä tarkoitettu arvio on tehty.

Terveydenhuoltolain 51 b §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on lisäksi järjestettävä toimintansa siten, että jos potilas on 51 §:ssä tarkoitettun arvion perusteella ohjattu muulle suun terveydenhuollon ammattihenkilölle kuin hammaslääkärille ja ammattihenkilö toteaa tarpeen hammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, myös pääsy hammaslääkärille järjestyy 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa 51 §:ssä tarkoitettusta arviosta.

Terveydenhuoltolain 51 b §:n 3 momentin mukaan, jos suun terveydenhuollon ammattihenkilö toteaa tarpeen perusterveydenhuollossa toimivan erikoishammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, pääsy erikoishammaslääkärille on järjestettävä kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun kyseinen ammattihenkilö on todennut palvelun tarpeen.

Terveydenhuoltolain 51 b §:n 4 momentin mukaan poiketen siitä, mitä 1–3 momentissa säädetään, 1 momentissa tarkoitettu tutkimus taikka ensimmäinen tutkimus- tai hoitotapahtuma on järjestettävä lapsille ja 51 §:ssä tarkoitettun yhteydenoton ajankohtana alle 23-vuotiaille nuorille potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 51 §:ssä tarkoitettu arvio on tehty. Jos potilas on tällaisessa tilanteessa 51 §:ssä tarkoitettun arvion perusteella ohjattu muulle suun terveydenhuollon ammattihenkilölle kuin

hammaslääkärille ja ammattihenkilö toteaa tarpeen hammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, pääsy hammaslääkärille on järjestettävä neljän viikon kuluessa palvelun tarpeen toteamisesta tai kolmen kuukauden kuluessa 51 §:ssä tarkoitetusta arviosta. Jos suun terveydenhuollon ammattihenkilö toteaa lapsella tai alle 23-vuotiaalla nuorella tarpeen perusterveydenhuollossa toimivan erikoishammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, pääsy erikoishammaslääkärille on järjestettävä kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun kyseinen ammattihenkilö on todennut palvelun tarpeen.

Terveydenhuoltolain 51 b §:n 5 momentin mukaan hoitojakso tulee saattaa valmiiksi kohtuullisessa ajassa ilman tarpeetonta viivytystä hoitokäyntien välillä. Hoitosuunnitelmaan tulee kirjata hammaslääketieteellinen perustelu hoidon jaksottamiselle.

Terveydenhuoltolain 51 b §:n 6 momentin mukaan edellä 1 ja 4 momentissa säädettyä ei sovelleta tilanteessa, jossa potilaalle on määritetty yksilöllinen tutkimus- tai hoitoväli. Tutkimus tai hoito tulee järjestää hoitosuunnitelmaan kirjatun tutkimus- tai hoitovälin mukaisesti, jollei 51 §:ssä tarkoitetussa arviossa tule esille seikkoja, joiden perusteella yksilöllisestä tutkimus- tai hoitovälistä tulee tai voidaan poiketa.

Terveydenhuoltolain 51 b §:n 7 momentin mukaan, jos neuvolapalveluihin tai koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvan suun määrääkaisen terveystarkastuksen suorittaa muu suun terveydenhuollon ammattihenkilö kuin hammaslääkäri ja ammattihenkilö toteaa tarpeen hammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, pääsy hammaslääkärille on järjestettävä neljän viikon kuluessa palvelun tarpeen toteamisesta. Hoitoon sovelletaan lisäksi 3 ja 5 momenttia sekä erikoishammaslääkärille pääsyn osalta 4 momenttia.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 4 §:n 1 momentin mukaan potilaalle on ilmoitettava hoitoon pääsyn ajankohta. Jos ilmoitettu ajankohta muuttuu, on uusi ajankohta ja muutoksen syy ilmoitettava potilaalle välittömästi. Hoitoon pääsystä ja hoidon järjestämisestä säädetään erikseen.

Potilaslain 4 a §:n mukaan terveyden- ja sairaanhoitoa toteutettaessa on tarvittaessa laadittava tutkimusta, hoitoa, lääkinnällistä kuntoutusta koskeva tai muu vastaava suunnitelma. Suunnitelmasta tulee ilmetä potilaan hoidon järjestäminen ja toteuttamisaikataulu. Suunnitelma on laadittava yhteisymmärryksessä potilaan, hänen omaisensa tai läheisensä taikka hänen laillisen edustajansa kanssa. Suunnitelman sisällöstä ja asiaan osallisista on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023, asiakastietolaki) 36 §:n 1 momentin mukaan, jos potilas potilaslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa joutuu odottamaan hoitoon pääsyä, potilasasiakirjoihin tulee tehdä merkinnät viivästyksen syystä, potilaalle ilmoitetusta hoitoonpääsyaajasta ja siitä, että mainitut tiedot on ilmoitettu potilaalle. Potilasasiakirjoihin merkitään myös tieto potilaan ohjaamisesta muuhun hoitopaikkaan. Jos ilmoitettu hoitoon pääsyaika muuttuu,

potilasasiakirjoihin merkitään tiedot uudesta ajankohdasta, muutoksen syystä ja siitä, että muutoksesta on ilmoitettu potilaalle.